

Ed. 159. Frumvarp til laga

um innheimtu tekjuskatts og eignarskatts af vaxtafé.

Frá fjárhagsnefnd.

1. gr.

Frá 1. janúar 1940 skal tekju- og eignarskattur af vaxtaeignum og tekjum af þeim samkvæmt 2. gr. innheimtur á þann hátt, sem lög þessi ákveða, og kallast sá hluti skattsins, sem þannig er innheimtur, vaxtaskattur.

2. gr.

Til vaxtafjár samkvæmt lögum þessum telst:

- a. Innstæður hjá bönkum, sparisjóðum, innlánsdeildum félaga og öðrum lánsstofnunum.

- b. Opinber verðbréf. Teljast þar til bankavaxtabréf, rikisskuldabréf, skuldabréf bæjar- og sveitarsjóða og stofnana þeirra, og önnur slík verðbréf, útgefin af opinberum stofnunum eða fyrirtækjum.
 - c. Skuldabréf, vixlar og aðrar fjárkröfur, sem tryggðar eru með veði í fasteign að einhverju eða öllu leyti, eða með tryggingarbréfi í fasteign.
- Um ákvörðun vaxtatekna af ofangreindum eignum fer eftir ákvæðum laga um tekjuskatt og eignarskatt. Afföll teljast til skatta.

3. gr.

Ákvæði þessara laga ná ekki til vaxtaeigna eða vaxtatekna þeirra aðilja, sem eru undanþegnir slíkri skattskyldu samkvæmt lögum um tekju- og eignarskatt, og heldur eigi til þeirra vaxtaeigna, þar sem vaxtagreiðandi er erlendis heimilisfastur.

Stofnanir og félög, sem hafa gefið út opinber verðbréf, er um ræðir í 2. gr. b-lið, skulu halda skrá um þann hluta slíkra verðbréfa, sem er í eigu skattfrjálsra aðilja á hverjum tíma, enda tilkynni þeir hlutaðeigandi stofnunum um verðbréfaeign sína, ella eru þeir eigi undanþegnir skattgreiðslu. Skal afrit af þeirri skrá afhent hlutaðeigandi skattanefnd (skattstjóra).

Fjármálaráðherra setur nánari ákvæði um það, hvern sannana skuli krefjast fyrir því, að um skattfrjálst vaxtafé sé að ræða.

Fjármálaráðherra er heimilt að veita einstökum stofnunum og félögum undanþágu að einhverju eða öllu leyti frá því að haga skattgreiðslum sínum samkvæmt þessum lögum, ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi.

4. gr.

Vaxtaskattur skal nema 25% af hinni skattskyldu vaxtahæð.

5. gr.

Gjalddagi vaxtaskatts af öllum vaxtabréfum er gjalddagi vaxta, en af innstæðum í bönkum og öðrum lánsstofnunum er gjalddagi 31. des. ár hvert, eða þegar endanlegt vaxtauppgjör fer fram. Skattskyldar vaxtatekjur skal reikna frá síðasta gjalddaga skattsins, og í fyrsta sinn frá þeim tíma, sem síðasti gjalddagi hefði verið, ef lög in hefðu verið í gildi.

6. gr.

Vaxtagreiðandi skal halda eftir vaxtaskatti, sbr. þó síðustu málsgrein. Gildir þetta jafnt um allar lánsstofnanir og stofnanir, sem hafa gefið út opinber verðbréf, og útgefendur eða skuldara einstakra veðskuldabréfa eða umboðsmenn þeirra. Skal vaxtagreiðandi standa skil á skattinum til viðkomandi skattheimtumanns samkvæmt 7. gr. innan eins mánaðar frá gjalddaga skattsins, og skal hann láta fylgja greinargerð um, hvornig skatturinn er reiknaður. Vaxtagreiðandi afhendir móttakanda vaxta kvittun fyrir skattgreiðslunni.

Vanræki vaxtagreiðandi að halda eftir vaxtaskatti, skal krefja vaxtamóttakanda um skattupphæðina, en vaxtagreiðandi er þó jafnframt ábyrgur fyrir skattinum, þar til hann er að fullu greiddur.

Lánsstofnanir, sem hafa á hendi innheimtu afborgana og vaxta af skuldabréfum þeirra aðilja, sem skattskyldir eru, skulu halda eftir og standa skil á vaxtaskatti af umræddum bréfum í stað skuldunauta.

7. gr.

Lögreglustjórar — í Reykjavík tollstjóri — innheimta vaxtaskatt samkvæmt fyrir-mælum 6. gr. Fylgir skattinum lögtaksréttur.

8. gr.

Kvittanir fyrir greiðslu vaxtaskatts hjá hverjum einstökum gjaldanda skulu afhentar þeim í tvíriti. Skulu skattgreiðendur láta kvittanasamritin fylgja skattfram-tölum sínum til skattanefndar (skattstjóra).

Skattanefndir — í Reykjavík skattstjóri — skulu, jafnhliða skattskrá, gera skrá yfir alla þá gjaldendur, sem eftir skattframtölunum fyrir undanfarið ár hafa haft vaxtatekjur samkvæmt 2. gr. þessara laga, og vaxtaskattgreiðslu þeirra samkvæmt framlögðum kvittunum, enda séu tekjurnar framtaldar. Þessi vaxtaskattskrá afhendist innheimtumanni tekju- og eignarskatts áður en innheimta hans er hafin, og vaxtaskattgreiðslur samkvæmt henni dragast frá þeim tekju- og eignarskatti, sem innheimta ber samkvæmt skattskrá. Nemi vaxtaskattsfjárhæð gjaldanda samkvæmt ofangreindu meiru en honum hefir verið gert að greiða í tekju- og eignarskatt, skal sá mismunur endurgreiddur.

9. gr.

Eftirlit með greiðslu vaxtaskatts hafa skattanefndir (skattstjóri). Skulu innheimtumenn láta skattanefndum í té skrá um greiðslu vaxtaskatts undanfarið ár, og skulu skránni fylgja greinargerðir skattgreiðenda, stofnana og annara gjaldenda.

Um rannsóknar- og úrskurðarvald skattanefnda samkvæmt þessum lögum, kæru- og kæruúrskurðun og viðurlög gilda ákvæði laga um tekjuskatt og eignarskatt, eftir því sem við á, sbr. þó 11. gr. hér á eftir.

10. gr.

Kostnaður við framkvæmd laga þessara greiðist úr rikissjóði.

Fjármálaráðuneytið setur nánari reglur um framkvæmd þessara laga og eftirlit með þeim.

Bráðabirgðaákvæði.

11. gr.

Á tveimur fyrstu árum eftir að lög þessi öðlast gildi skal eigi beita refsíákvæðum 47. gr. og 48. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt að því er snertir vaxtatekjur og vaxtaeignir, er greiða ber skatt af samkvæmt lögum þessum. Vaxtaskatt af undandregnum eignum eða tekjum er þó eigi heimilt að draga frá skattskyldum tekjum, þegar skattur er á lagður.

Greinargerð.

Frumvarp þetta er flutt að ósk fjármálaráðherra. Það er samið af millipinganefnd í skatta- og tollamálum, en í henni eiga sæti Guðbrandur Magnússon, Halldór Sigfússon, Jón Blöndal, Jón Hermannsson og Magnús Jónsson. Frv. fylgdi frá nefndinni greinargerð sú, er hér fer á eftir.

Fjárhagsnefndarmenn hafa óbundnar hendur um einstök atriði frumvarpsins.

Samkvæmt tilmælum fjármálaráðherra hefir millipinganefndin í tolla- og skattamálum tekið til athugunar, hvaða leiðir væri hægt að fara til þess að tryggja betur en nú er framtal til tekju- og eignarskatts af vaxtafé, eða koma á einhvern hátt í veg fyrir það, að verulegur hluti vaxtaeigna og vaxtatekna slyppu undan skattgreiðslu til rikissjóðs.

Frumvarp það, sem hér liggur fyrir, er niðurstaðan af athugunum nefndarinnar.

Vaxtaeignum má aðallega skipta í þrjá flokka:

1. Innstæður í lánsstofnunum, bönkum og sparisjóðum. Meginhlutinn af innstæðum hjá bönkum er í sparisjóðsdeildum þeirra, en einnig nokkur hluti í hlaupareikningum, reikningslánnum og innlögum gegn viðtökuskirteinum. Innlánsdeildir kaupfélaga o. fl. má telja til sparisjóða.
2. Opinber verðbréf. Teljast þar til rikisskuldabréf íslenska ríkisins, bankavaxtabréf Landsbanka Íslands, bankavaxtabréf Útvegsbanka Íslands h/f (bankavaxtabréf Íslandsbanka), veðdeildarbréf Búnaðarbanka Íslands, skuldabréf kreppulánasjóðs, skuldabréf kreppulánasjóðs bæjar- og sveitarfélaga, skuldabréf nýbýlasjóðs og jarðræktarbréf. Ennfremur ýmiskonar skuldabréf einstakra kaupstaða,

sýslu- og sveitarfélaga og stofnana þeirra: lán hafnarsjóða, rafstöðva, barnaskóla, vega- og brúargerðalán o. s. frv. Hér til má og telja skuldabréf ýmsra líknarstofnana, svo sem elliheimila og sjúkrahúsa, og fleiri hálfopinberra og skattfrjálsra stofnana og fyrirtækja.

Bréf þessi eru yfirleitt gefin út á handhafa.

3. Skuldabréf tryggð með veði í fasteignum á einn eða annan hátt. Eru þau ýmist skráð (útgefin) á nafn eða handhafa.

Um hinn síðasttalda af ofangreindum flokkum, veðskuldabréfin, verður að telja, að með núverandi lagaákvæðum og eftirlitsskipulagi sé framtal þessara eigna í viðunandi horfi, a. m. k. að vissu marki, enda er hér á nokkuð föstum grundvelli að byggja. Öllum framteljendum er gert að skyldu að sundurliða skuldir sínar og tilgreina nöfn og heimili skuldareigenda. Er gengið allrikt eftir því, að þessu sé ræki- lega framfylgt af skattanefndum viðsvegar á landinu. Eru árlega gerðar spjaldskrár yfir framtaldar skuldir og vaxtagreiðslur til skattskyldra aðilja, og þær spjaldskrár síðan bornar saman við framtöl skuldareigenda. Með þessu kerfi, sem ætlazt er til að ná yfir allt landið, er stefnt að því, að allar þær skuldir (sem nokkru máli skipta) til skattskyldra aðilja, sem fram eru taldar, komi einnig til greina við eigna- framtal.

Í flestum stærri skattumdæmum munu einnig árlega vera gerðar spjaldskrár yfir þinglestur skuldabréfa og tryggingarbréfa, þinglesin eignaskipti o. s. frv. og þetta haft til hliðsjónar við rannsókn skattframtala.

Ef skuldunautur neitar að gefa upp eiganda að einhverri skuld, eða telur sig eigi vita um eiganda, er skuldin og vextir af henni hvorugt leyft til frádráttar. Sama gildir um þá skattskylda aðilja, sem hafa á hendi innheimtu afborgana og vaxta af skuldabréfum. Tilgreini þeir eigi nöfn umbjóðenda sinna, er þeim sjálfum gert að greiða skatt af hlutaðeigandi eignum og tekjum.

Þetta fyrirkomulag, sem er samkvæmt ákvæðum núverandi reglugerðar um tekju- og eignarskatt, gefur nokkurt öryggi um framtal og skattgreiðslur af veðskuldabréfum, en því fylgja þó ókostir. Má þar fyrst nefna, að sá hluti handhafaskuldabréfa, sem eigendur finnast eigi að og eru skattlögð hjá skuldunautunum sjálfum eða umboðsmönnum skuldareigenda, sleppa að jafnaði með mun lægri skattgreiðslu en vera myndi, ef bréfin og vextirnir væri framtalið af hinum rétta skuldareiganda. Slikir lántakendur, sem hér er um að ræða, eru venjulegast eignalausir eða með lága skattskylda eign, og sjaldan tekjuháir, en hinsvegar ástæða til að ætla, að hlutaðeigandi lánveitendur kæmust nokkuð ofarlega í skattstiganum. Sé lántakandi eigna- og tekjulaus — en þess eru ýms dæmi í þessu sambandi, jafnvel um félög, sem hafa gefið út „seriur“ skuldabréfa — eða hafi undanþágu frá skattgreiðslu að lögum, er þýðingarlaust að neita um frádrátt vaxta og skulda, og aðferð þessi þá áhrifalaus til þess að knýja fram skuldareigendur eða ná þessum eignum undir skattgreiðslu.

Sama gildir og um skuldabréfalán, sem tekin eru til skamms tíma hjá ónafngreindum aðilja, t. d. til húsbýgginga, og síðan innleyst með lánnum frá nafngreindum aðiljum, t. d. þegar húsið er fullbyggt eða veðhæft, þegar til skattuppgjörs kemur. Vextir af slíkum skuldum fást hvort sem er eigi frádragnir yfir byggingar- tímenn.

Þess ber og að gæta, að að því leyti, sem tekju- og eignarskattur fæst af ofan- greindum óuppgefnum bréfum, bitnar hann ekki á hinum rétta aðilja, nema í þeim tilfellum, þegar skuldunautar eða umbjóðendur fá skattinn endurgreiddan frá rétt- um skuldareiganda.

Þess eru raunar nokkur dæmi, að skuldir til ónafngreindra hafa ekki reynzt raunverulegar, heldur „tilbúnað“ af skuldaranum sjálfum og þinglesnar á hand- hafa (venjulega til þess að skýra óeðlilegar eignabreytingar, sem af einhverjum ástæðum hlutu að koma fram). Í slíkum tilfellum kemur útstrikun skulda og vaxta til frádráttar réttlátlega niður.

Þá er og nokkuð af veðskuldabréfum, einkum í Reykjavík, sem eru talin til

skuldar við erlendis búsetta aðilja, íslenzka eða útlenda. Er ýmsum vandkvæðum bundið að fá óyggjandi sannanir um eigendur slíkra lána, og er möguleiki, að eitthvað af verðbréfum sleppi á þennan hátt.

Loks er þess að geta, að þótt skuldabréfin sjálf, og vextir af þeim, komi til fullrar eignar og tekna hjá réttum aðiljum, gildir nokkuð öðru máli um „afföll“ af slíkum bréfum, sem geta verið meiri eða minni, eftir lengd lánstímans, verðmæti veðréttarins og ástæðum lántakanda, og í margskonar formi. Þess munu tiltölulega fá dæmi, að menn telji fram af sjálfsdáðum affallatekjur, eða sölugróða á verðbréfum, sem mun vera hin algengasta tegund „affalla“ (þ. e. t. d. þegar veðdeildarbréf, kreppulánasjóðsbréf eða jafnvel vafasamir pappírar eru látnir með nafnverði í skiptum fyrir veðskuldabréf). Séu það samningar milli lánveitanda og skuldara, að afföll skuli eigi koma í dagsljósið, er óvíst, að þau komi fram, svo séð verði, hvað þá sannað, í eignabreytingum aðilja eða á annan hátt. Komi þau fram, hafa bæði lánveitandi og skuldari hagsmuna að gæta við ákvörðun affallanna til tekna og gjalda, og getur þá eitthvað farið á milli mála. Og ef viðskiptin hafa farið fram í meiri eða minni feluleik ýmsra milliliða, sem hver fær sinn bróðurhlut, verður sá aftasti oft vandfundinn.

Að framan er greint, hvernig skattanefndir geta haft nokkurt eftirlit með framtali veðskuldabréfa — enda þótt þau séu skráð á handhafa — með því að rekja þræðina frá skuldunautum til skuldareiganda. Öðru máli gegnir um aðrar tegundir vaxtaeigna, innstæður í lánsstofnunum og opinber verðbréf. Þar hafa skattanefndir svo litla fótfestu, að rannsóknarheimildir þeirra samkvæmt skattalögum koma að litlu haldi. Opinber verðbréf eru skráð á handhafa, sem kunnugt er, og hlutaðeigandi stofnanir hafa yfirleitt eigi aðstöðu til að fylgjast með, hverjir eru eigendur bréfanna, nema helzt að því leyti sem þau eru í eigu skattfrjálsra aðilja — stofnana og sjóða. Eins mun þessu varið með mestan hluta af skattskyldum innstæðum í bönkum og sparisjóðum — innstæðureikningar ýmist skráðir á tölumerki eða ýmskonar dulnefni, eða þá með ófullnægjandi nöfnum og heimilisföngum. Reynsla skattanefnda mun vera sú, að jafnvel þótt þær notuðu rannsóknarheimildir sínar gagnvart lánsstofnunum út í yztu æsar — en þar hefir verið talið rétt að gæta nokkurrar varúðar —, myndi af því verða næsta litill árangur.

Milliþinganefndin hefir unnið að rannsókn á því, hve mikil brögð myndu vera að undandrætti frá skatti á innstæðum og opinberum verðbréfum. Þessari rannsókn er eigi enn að fullu lokið, enda ýmsir örðugleikar í því sambandi.

Rannsóknin hefir þó sýnt það fyllilega, sem raunar var áður vitað, að hér er um mikla fjárhæð að ræða, og þó margfalt hærri hvað viðkemur innstæðum í lánsstofnunum. Þeir, sem á annað borð vilja hliðra sér hjá skattgreiðslum eða öðrum óvelkomnum afskiptum af eignum sínum, geta auðveldlega komið þeim fyrir á þennan hátt, þannig að engu eftirliti verði við komið, og áhættuminna hvað þessum atriðum við kemur en flest önnur arðberandi eignaform. Þess verður og eigi dulizt, að núverandi skatt- og útsvarsstigar á eignir og tekjur eru orðnir háir, og séu þeir teknir sameiginlega, koma þeir illa við eignir með lágum, fastákveðnum tekjum, eins og t. d. bankainnstæður. Einkum koma eignauðsvörin hér hart niður. Til skýringar má nefna, að eftir núverandi tekju- og eignarskattsákvæðum og samkvæmt núgildandi útsvarsstiga fyrir Reykjavík verður maður, sem á engar skattskyldar tekjur en á eign milli 5—10 þús. kr., að greiða í eignarútsvar og eignarskatt sem svarar $\frac{1}{4}$ vaxtanna, sé um að ræða bankainnstæðu með 4% vöxtum. Þ. e. af hverjum þúsund krónum, sem bætt er við fimm þúsund króna eign upp að 10000 kr., ber að greiða um 10 kr. í eignarútsvar og eignarskatt, en vextirnir af hverju þúsundi hinsvegar 40 kr. Ef innstæðueignin bætist ofan á 15000 kr. eign og vextirnir (4%) bætast við 6000 kr. skattskyldar tekjur, nemur skatthækkun gjaldanda (þ. e. í tekju- og eignarútsvari, tekju- og eignarskatti) við það hér um bil sem svarar vöxtunum, og meira á hærri eignum og tekjum, allt að tvöföldum vöxtum. Þetta er miðað við Reykjavík, en úti um land eru útsvarsstigar víða hærri. Dæmið er þó aðeins hálfreiknað að því leyti,

að þetta fæst venjulega endurgoldið að nokkrum hluta í skattafrádrætti gjaldanda frá tekjum á næsta ári. En frá sjónarmiði innstæðueigandans kann dæmið að líta út eins og það er sýnt að ofan.

Millipinganefndin hefir athugað þær helztu leiðir, sem komið hefir til mála að fara til þess að tryggja betur en nú er skattgreiðslur af vaxtaeignum, eða koma á meiri jöfnuði í þeim efnum.

Hefir hér aðallega verið um þrjár leiðir að ræða.

A. **Aukið eftirlit með framtali þessara eigna.** Yrði það að vera fólgið í því, að settar yrðu ákveðnar reglur um, á hvern hátt bankar og sparisjóðir taki á móti innstæðum, t. d. að innstæðueigendur verði að tilgreina bæði nafn og heimilisfang, þannig að í bókum banka og sparisjóða liggi fyrir heimildir að eigendum allra innstæðna á hverjum tíma. Á svipaðan hátt yrði að nafnskrá bæði opinber verðbréf og veðskuldabréf, og sömuleiðis öll framsöl slíkra bréfa. Síðan yrði lánsstofnunum gert að skyldu að gefa skattanefndum hverskonar upplýsingar um þessi efni.

Nefndin telur nokkuð nærgöngult og að ýmsu leyti óheppilegt að leggja slíka kvöð á lánsstofnanir og einstaklinga, enda munu eigi vera fordæmi til þess með öðrum þjóðum. Auk þess má telja vist, að þótt innstæður og verðbréf væru skráningarskyld á hinn rétta eiganda, yrði farið á bak við það ákvæði á ótal vegu, nema þeim mun þingri refsingar liggi við — refsingar, sem lánsstofnanirnar yrðu sjálfar að eiga sinn þátt í að framkvæma. Lánsstofnunum — eða skattanefndum — myndi reynast allerfitt að sannprófa, hvort rétt væru eða raunveruleg nöfn og heimilisföng allra skráðra innstæðueigenda á hverjum tíma. Og verðbréfin mætti t. d. láta skrá ekki aðeins á gervinöfn, heldur einnig á allskonar umboðsmenn eða milliliði, án þess nokkuð verði að gert.

B. **Almennur vaxtaskattur.** Gæti hann verið með ýmsu móti. Í fyrsta lagi lágur aukaskattur á vaxtatekjur, og núverandi grundvelli fyrir tekju- og eignarskatti haldið óbreyttum. Kæmi sá vaxtaskattur ómaklega niður á þeim, sem telja fram vaxtaeignir og vaxtatekjur, en yrði hinsvegar óviðunandi lágur á hinum, sem undan sleppa að öðru leyti. Önnur leið væri sú, að undanþiggja vaxtafé og vaxtatekjur (sem hér kæmi til greina) tekju- og eignarskatti og jafnvel útsvarsgreiðslu. Gæti það orðið t. d. á þann hátt, að hlutaðeigandi eignir og tekjur væru dregnar frá í framtali áður en skattur (eða útsvar) væri á lagður, eða jafnvel hætt að telja þær fram, eða þann hluta þeirra, sem sleppt yrði. Hinsvegar yrði lagður á vaxtaskattur, og yrði hæð hans að fara eftir því, hve mikið væri fellt niður á móti, tekjuskattur eða eignarskattur eða hvorttveggja, eða bæði skattur og útsvar.

Þessi álagningaráðferð, sem hægt er að framkvæma með ýmsu móti, hefir vissa kosti. Hún nær jafnt til skattskyldra vaxtaeigna yfirleitt, án þess að rjúfa leynd eignarréttarins, sé þess varizt, veitir fljóta og örugga innheimtuáðstöðu og er að vissu leyti auðveld í framkvæmd. En á móti mælir einkanlega: Stighækkun (progression) skattsins, sem allt okkar skattakerfi byggist á, hverfur úr sögunni að þessu leyti. Möguleikar eru á því að sleppa lægstu tekjum og eignum við vaxtaskatt, tilsvarendi því sem nú er. En að öðru leyti yrðu allir gjaldendur að borga hlutfallslega jafnháan vaxtaskatt, hverjar sem tekjur þeirra og eignir eru, eða aðrar ástæður. Fyrirfram er næstum ókleift að gera sér grein fyrir því, hversu hár vaxtaskatturinn yrði að vera til að mæta skatttapi ríkissjóðs (og bæjarsjóða, séu útsvör vaxtaeigna felld niður). Sé hætt að gera mönnum að skyldu að telja fram bankainnstæður, verðbréf og skuldabréf, eða hætt að telja þennan hluta af eignum manna og tekjur af þeim til skattskyldra eigna og tekna, er þar með í burtu kippt að miklu leyti grundvellinum fyrir rannsókn á skattframtölum gjaldanda yfirleitt. Munu flestir, sem að skattamálum hafa unnið, sammála um þetta, og skal eigi frekar um það fjölyrt.

Loks skal á það bent, að séu útsvör af vaxtafé tekin sem hluti af vaxtaskatti, verður að skipta honum algerlega eftir áætlun milli ríkis og bæjar- eða sveitarfélaga og milli bæjar- og sveitarfélaga innbyrðis.

Hér er aðeins drepíð lauslega á framangreindar leiðir, og hefir nefndin eigi

séð ástæðu til þess að telja upp til hlítar kosti þeirra og galla, eða gera frekari grein fyrir þeim.

C. Þriðja aðalleiðin, sem nefndin hefir tekið til athugunar í þessu sambandi, er sú, sem fólgin er í meðfylgjandi frumvarpi hennar um innheimtu tekjuskatts og eignarskatts af vaxtafé. Er þar að engu leyti um nýja skattgreiðslu að ræða, grundvellingnum fyrir núverandi skattálagningu haldið óbreyttum, en þó náð töluverðum skatti af þeim vaxtaeignum og tekjum, sem undan hafa sloppið, án þess það bitni í auknum skattgreiðslum á þeim, sem telja þær fram, og án þess að rýra þá leynd, sem yfir þessum eignum hvílir.

Höfuðbreytingin er fólgin í því — samanber frumvarpið — að greiðendur vaxta, lánsstofnanir, stofnanir, sem gefa út verðbréf og skuldarar veðskuldabréfa, halda eftir $\frac{1}{4}$ hluta þeirra vaxta, sem þeim ber að greiða til þeirra, sem skattskyldir eru að lögum. Þeir, sem hafa talið vaxtatekjur fram til tekjuskatts, fá þennan vaxtahluta endurgreiddan, annaðhvort sem frádrátt í álögðum tekju- og eignarskatti, eða útborgaðan eftir ákveðnum reglum. Hinir, sem sleppt hafa vöxtunum á framtali sínu, geta ekki fengið þessa endurgreiðslu. Lánsstofnanir og skattanefndir verða að hafa full gögn í höndum um þann hluta þessara vaxtaeigna, sem er í eigu skattfrjálsra stofnana og aðilja, sem þá njóta vaxtanna að fullu án skattfrádráttar. Um hinn hlutann, sem vaxtaskattur greiðist af, er eigi krafizt frekari upplýsingarskyldu en verið hefir.

Hvað viðkemur handhafaskuldabréfum, sem eigendur eru ónafngreindir að, er gert ráð fyrir, að afstaða skuldunauts sé látin haldast óbreytt, þ. e. að þótt skuldunautur haldi eftir $\frac{1}{4}$ vaxta upp í skattgreiðslu skuldabréfseiganda, sé skuldin og tilsvarendi vextir eigi leyft til frádráttar. Mun vaxtaskatturinn sjaldan gera meira en vega upp það skatttap, sem hlýzt af því, að bréfið er skattlagt hjá skuldunauti í stað skuldareiganda. Eru þá skuldabréfin að vissu leyti tvísköttuð samanborið við óframtaldar bankainnstæður.

Magnús Jónsson tekur fram, að hann er samþykkur framanskráðu frumvarpi, en lítur svo á, að samfara afgreiðslu þess ætti að fara fram breyting á tekjuskattinum, sem hann mun síðar gera grein fyrir.

Um einstakar greinar frumvarpsins skal tekið fram:

Um 1. gr.

Nauðsynlegt þykir í framkvæmdinni, að sá hluti tekju- og eignarskatts, sem innheimtur er samkvæmt þessum lögum, sé aðgreindur með sérstöku nafni, og er hann kallaður vaxtaskattur.

Um 2. gr.

Hér eru teknar þær vaxtaeignir, sem um er rætt í upphafi greinargerðarinnar. Óveðbundnar skuldir eru eigi teknar hér með, vegna erfiðleika í framkvæmd, og þá heldur eigi innstæður í verzlunum. Innlánsdeildir félaga þykir rétt að telja til sparisjóða. Hinsvegar ná ákvæði laganna eigi til stofnsjóða félaga, hlutabréfa o. þ. h.

Um 3. gr.

Auk þeirra, sem eru undanþegnir tekju- og eignarskatti, eru undanþegnar ákvæðum þessara laga innstæður erlendis og erlend verðbréf, þótt eigandi sé hér skattskyldur.

Lánsstofnunum og öðrum útgefendum opinberra verðbréfa er hér gert að skyldu, með eftirliti skattanefnda, að halda skrá yfir þau verðbréf, sem þeim er kunnugt um, að eru í eigu skattfrjálsra aðilja hér og erlendis. Allir þeir, sem hafa slík verðbréf með höndum og skattfrjálsir eru, verða að tilkynna hlutaðeigandi stofnun um verðbréfaeign sína — og færa sönnur á, ef þörf krefur — til þess að komast hjá greiðslu vaxtaskatts. Á sama hátt er gert ráð fyrir, að banka- og sparisjóðsinnstæður skattfrjálsra stofnana, félaga og einstaklinga verði skráðar þannig,

að eigi verði um villzt, og reynt þannig að girða fyrir, að í þessu sambandi myndist möguleikar til ýmiskonar undanbragða. Að sjálfsögðu þurfa skattanefndir einnig að hafa eftirlit með skuldabréfaeignum að þessu leyti.

Nokkrum erfiðleikum mun það valda í þessu sambandi, þegar verðbréf flytjast á milli skattfrjálsra og skattskyldra eigenda, þannig að vaxtatíminn eða skattgreiðslan getur skipzt á milli þeirra á ýmsan hátt. Um þetta eru engin ákvæði sett, en yrði gert í reglugerð.

Þegar um er að ræða skattskyld félög eða stofnanir, sem hafa í vörzlum sínum allmikið af verðbréfum, og öruggt má telja, að öll kurl komi til grafar hvað skattgreiðslu snertir, þykir rétt, að veita megi þeim undanþágu frá innheimtuákvæðum laga þessara að einhverju eða öllu leyti.

Um 4. gr.

Nefndin hefir ákveðið þá fjárhæð, sem halda skal eftir af vöxtum, 25%. Sé miðað við bankainnstæðu, svarar þetta tæplega til þess, sem samkvæmt núgildandi tekju- og eignarskattsstigum, ásamt viðaukum, er greitt samtals af skattskyldum tekjum á tekjubílinu milli 6—7 þús. kr. og eign milli 15—20 þús. kr.

Sé hinsvegar útsvarsálagning tekin með, svarar 25% vaxtaskattur af bankainnstæðu til þess, sem lagt er samtals í eignarútsvar og eignarskatt (í Reykjavík) á eign milli 5000 til 10000 krónur, án þess tekið sé tillit til skatts eða útsvars af tekjum — þ. e. vöxtunum.

Við þennan samanburð á vaxtaskattshæðinni við skattstiga og útsvarsstiga ber að gæta þess, að við álagningu skatts og útsvars verkar skattafrádrátturinn raunverulega sem lækkun á skattstígunum, en í vaxtaskattgreiðslu njóta menn einskis slíks frádráttar, nema þegar vaxtatekjur eru tilgreindar á framtölum.

Um 5. gr.

Gjalddagi vaxtaskatts af innstæðum í lánsstofnunum er yfirleitt miðaður við áramót. Undantekning frá því verður þó að gera, ef vextir eru endanlega uppgerðir eða útborgaðir á öðrum tíma árs, t. d. ef bankainnstæða með vöxtum er hafin fyrir almennan gjalddaga, verður lánsstofnun að halda eftir einum fjórða hluta vaxtanna. Gjaldagi vaxtaskatts af skuldabréfum og opinberum verðbréfum er hinsvegar miðaður við þegar vextir eða arður bréfanna fellur í gjalddaga. Enda þótt vextir séu eigi greiddir þá þegar í stað, eins og t. d. oft er með vexti opinberra bréfa, getur vaxtagreiðandi staðið skil á greiðslu skattsins.

Um 6. og 8. gr.

Hér er ákveðið, að um leið og vaxtagreiðandi greiðir vaxtamóttakanda $\frac{3}{4}$ hluta vaxtafjárhæðarinnar skal hann afhenda tvírtaða kvittun fyrir þeim $\frac{1}{4}$ hluta, sem eftir stendur og vaxtagreiðandi skilar til skattinnheimtumanns, innan eins mánaðar frá því vaxtagreiðsla fer eða á að fara fram. Móttakandi vaxta, þ. e. verðbréfs- eða innstæðueigandi, heldur síðan öðru kvittunarsamritinu fyrir sig, en lætur hitt fylgja framtali sínu til skattanefndar, til þess að hún geti borið hana saman við framtaldar vaxtatekjur og ákveðið, svo ekki verði um deilt, hversu mikla endurgreiðslu gjaldanda ber að fá. Þessa endurgreiðslu er varla mögulegt að ákveða samkvæmt framtölum einum, án þess hætta sé á, að hún verði misnotuð eða komi ekki alveg heim við greiddan vaxtaskatt. Í framtölum er blandað saman vöxtum af þeim eignum, sem hér er um að ræða, og tekjum af öðrum vaxta- og arðgefandi eignum, sem hér falla ekki undir, svo sem óveðbundnar skuldir, innstæður í verzlunum, hlutabréf, stofnfé o. s. frv. Sömuleiðis greiddum og ógreiddum vöxtum. Vaxtatekjur geta á ýmsan hátt flutzt þannig til á milli ára í framtölum, að í ósamræmi verði við greiðslu vaxtaskatts. Á fyrsta ári laganna er og þess að gæta, að þá greiddist vaxtaskattur aðeins fyrir hluta af vaxtatekjum ársins, þ. e. frá síðasta gjalddaga, en

framtaldir vextir miðast venjulega við allt skattárið. Auk þess má búast við, að eftir að lög þessi öðlast gildi hætti almenningi við að telja fram vaxtatekjurnar nettó, þ. e. að frádrögnum vaxtaskatti, í stað heildarvaxtanna. Nefndin hefir því, af framangreindum ástæðum, ekki séð sér fært að sleppa gjaldendum við þá skyldu að færa sönnur á vaxtaskattgreiðslur sínar.

Þeir, sem eigi telja fram til skatts, geta eigi notið endurgreiðslu vaxtaskatts, enda þótt þeim hafi verið áætlaður skattur.

Um 10. gr.

Gert er ráð fyrir, að rikissjóður bæti lánsstofnunum upp þann kostnað, sem þær hljóta af lögum þessum. Laun skattanefnda haldast óbreytt frá því, sem nú er, og miðast við álagðan tekju- og eignarskatt, án tillits til vaxtaskatts.

Um 11. gr.

Jafnframt þessum ráðstöfunum til þess að ná skatti af undandregnum eignum þykir rétt að fella niður vangoldinn skatt og skattsektir af undandregnu vaxtafé, sem um kann að vitnast fyrstu tvö árin, sem lög þessi gilda, ef vera mætti, að það leiddi til aukins vilja til framtals á þessum eignum.